

Pareiškimas
2015 m. rugsėjo 21 d.

Kiek kainuos valdančiųjų priešrinkiminis populizmas

Artėjant Seimo rinkimams dėl gerų žinių rinkėjams tarpusavyje lenktyniaujančios valdančiosios partijos jau ima aukoti ilgalaikius valstybės interesus. Gavus užsakymą kaip nors „pagaminti“ žinutę apie mažėsiančias šilumos ar elektros kainas, siūloma daryti sprendimus, kurie gali kelti grėsmę energetikos sistemos saugumui.

Vyriausybė apsisprendė keisti gamtinių dujų infrastruktūros palaikymo mokesčio apskaičiavimo būdą – dabar mokestis turėtų būti skaičiuojamas ne tik nuo suvartojamų dujų kiekio, bet ir nuo vartotojo turimų dujų vamzdyno pajėgumų.

Be to, Energetikos ministerija siūlo visiškai atsisakyti remtinų elektros gamybos kvotų savivaldybių turimoms termofikacinėms jėgainėms ir Lietuvos elektrinei.

Vyriausybė ta proga taip pat paskelbė, kad šie sprendimai leis atpiginti 5 proc. šilumą gyventojams, o tai artėjant 2016 m. Seimo rinkimams Premjerui tampa svarbiausiu tikslu.

Tačiau tokie Vyriausybės sprendimai esmingai keičia ne tik vartotojų mokėjimų sumas, perskirsto finansinius srautus, bet ir griauja pačią energetikos sistemą. To skaudžias pasekmes Lietuvos gyventojai jaus ilgai ir po 2016 m. rinkimų.

Energetikos ministerija giriasi, kad tam tikrai vartotojų grupei dėl dujų mokesčio skaičiavimo pakeitimo mokėjimai mažės, tačiau nutyli, kad mokėjimai didės kitoms vartotojų grupėms, ir jokių finansinių skaičiavimų ar vertinimų nepateikia.

Dujų infrastruktūros mokesčio pakeitimai, kai papildomas mokestis bus skaičiuojamas ne nuo suvartojamų dujų kiekio, o nuo turimų dujų vamzdžių, dalyje savivaldybių sumažins šilumos kainas (tačiau tik ten, kur vartojamos dujos). Kitose, kur šilumos gamybai vartojamas biokuras, šilumos kainos padidės. Dalis savivaldybių, turinčių dujų vamzdžius ir jų šiandien neeksploatuojančių, veikiausiai nutars jų visai atsisakyti (kad nereikėtų už juos mokėti) ir tuo pačiu bus negrįžtamai griunama turima infrastruktūra, negalvojant apie tai, kad ateityje jos gali prireikti.

Akivaizdu, kad panaikinus remtinas elektros gamybos kvotas, savivaldybės bus priverstos nebenaudoti turimų termofikacinių jėgainių pajėgumų, kurios vienu metu gamina elektrą ir šilumą, ir ieškoti būdų, kaip pagaminti šilumą negeneruojant elektros. Dėl to didės šilumos gamybos kaštai. Jie neabejotinai bus įskaičiuoti į šilumos kainą.

Savivaldybėms atsisakius naudoti termofikacines jėgaines elektros gamybai, Lietuvos elektros sistema negrįžtamai praras apie 550 MW palyginti geros būklės elektros energijos generavimo pajėgumų. Energetikos ministerija, kuri yra atsakinga už energetikos politiką, jokių paaiškinimų nepateikia. Turėtume suprasti, kad sugriovę gamybinę infrastruktūrą gyvensime tik iš elektros importo, o jeigu jo nebus – o tai gali atsitikti tik po rinkimų – bus jau ne šios Vyriausybės galvos skausmas.

Energetikos ministerija nepateikia jokių vertinimų, kaip generavimo pajėgumų praradimas atsilies Lietuvos siekiui sinchroniškai prisijungti prie Kontinentinių Europos tinklų. Šie pasikeitimai daromi nepakeitus svarbiausio energetikos politiką apibrėžiančio dokumento – Nacionalinės energetikos strategijos.

Valdžios noras gražiai atrodyti prieš rinkimus gali turėti didelę energetinio saugumo praradimo kainą, kurią vartotojams reikės apmokėti tolesnėje ateityje.